

norsk lektorlag

Utdanningsdirektoratet
Postboks 2924 Tøyen
0608 Oslo

Oslo, 28.05.09

Høringsuttalelse om forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven og forskrift til privatskoleloven. Retten til fysisk aktivitet.

Vi viser til Utdanningsdirektoratets brev av 21.04.09

Aller først i denne høringsuttalelsen vil vi beklage at det ikke ble lyttet til relevant forskning og landets fremste fagmiljø i forbindelse med departementets tidligere høringsrunde angående forslaget om plikt og rett til fysisk aktivitet i skolen. Vår høringsuttalelse her vil derfor på mange måter måtte bli en gjentakelse av allerede gitte argumenter.

Forslaget om å anvende ukvalifisert arbeidskraft for å lede fysisk aktivitet innebærer etter Norsk Lektorlags syn en helt nytt prinsipp der skolens mandat utvides og utviskes på en meget uheldig måte. Dersom man innfører dette prinsippet, kan det enkelt utvides, både til flere timer og til flere områder. Norsk Lektorlag ønsker ikke et skolesystem der man kan erstatte opplæring i fag med ”aktiviteter” som ikke er faglig begrunnet. Norsk Lektorlag mener at rett og plikt til fysisk aktivitet i grunnskoleopplæringen bør innebære rett til at disse aktivitetene ledes av faglig kompetent personale. Det framlagte lovforslaget framstår som en form for utvidelse av obligatorisk skoletid samtidig som det ikke gis mer undervisning. Norsk Lektorlag mener at timetallet i kroppsøving heller bør utvides slik at timene til fysisk aktivitet reguleres av læreplanen i kroppsøving, og ressursene til mer fysisk aktivitet går til å styrke kroppsøvingfaget.

Vi vil begynne med å kommentere formålet med forskriftsendringen. Det blir hevdet i forslaget at fysisk aktivitet har positiv effekt for fysisk og psykisk helse, for læringsmiljø og læringsutbytte. Dette er en effekt man kunne forvente ved fysisk aktivitet ledet av fagpersoner med utdanning i faget, eller ved å bruke ressursene til å tilrettelegge for et mer utfordrende fysisk miljø som ville gjort at elevene selv i større grad ville gått inn i fri lek. Veien som velges – å gi elevene plikt til å delta i aktiviteter ledet av ufaglærte, vil ikke uten videre gi samme positive effekt. Positiv effekt ved fysisk aktivitet kan i mange tilfeller gå tapt og/eller gi negativ effekt hvis ufaglært arbeidskraft styrer den fysiske aktiviteten. En kan ikke regne med at ufaglært arbeidskraft har kompetanse til å styre aktiviteten på bakgrunn av elevenes forutsetninger og/eller kan moderere og styre mot et læringsorientert syn på aktivitet og eventuell konkurranse innenfor aktiviteten.

Vi registrerer at det blir forventet at ufaglært personale skal klare å imøtekomme følgende krav, noe vi vurderer som urealistisk:

- tiden skal brukes til å støtte opp om læring og læringsprosesser
- bestemmelsene for tilpasset opplæring i opplæringsloven §1-3 skal gjelde
- bestemmelsene for spesialundervisning i opplæringsloven §5 skal gjelde
- alle elever skal aktiviseres og aktiviteten skal være lystbetont
- man skal ta hensyn til elevens interesser og evner ved utformingen av aktivitetsopplegget
- aktivitetene skal være fysisk og psykisk helsefremmende og gi elevene glede, mestringfølelse og fremme sosial kompetanse

I tillegg til at det ufaglærte personalet skal møte disse ambisiøse kravene, så skal de gjøre dette uten tid til etterarbeid (Ot.prp nr 55). Man skal altså støtte opp om læring og læringsprosesser, tilrettelegge for tilpasset opplæring og spesialundervisning, aktivisere samtlige elever i lystbetont aktivitet som tar hensyn til elevens interesser og evner, samt gi elevene glede, mestringfølelse og fremmet sosial kompetanse uten formell

kompetanse i kroppsøvingfaget eller pedagogikk. De ufaglærte aktivitetslederne skal heller ikke få tid til å vurdere og reflektere over gjennomføringen av tidligere aktivitet (etterarbeid) før de skal planlegge ny aktivitet. Vår konklusjon blir at det neppe er mulig å oppnå verken formål, planlagt innhold eller planlagt organisering med aktiviteten når man fjerner kompetansekrav.

Det fremgår av opplæringslovens § 10-8 og privatskolelovens § 5-2 annet ledd, at skoleeier til enhver tid skal ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten. Vi kan derfor ikke se at forslaget om bruk av ufaglært kompetanse til å lede fysisk aktivitet tilrettelegger for at loven blir fulgt. Vi er helt uenig i forslaget om å unnta kompetansekrav og unnta tid til etterarbeid.

Unntaket fra kompetansebestemmelsene medfører også en klar sikkerhetsrisiko for elever. En åpning for ufaglært arbeidskraft vil gjøre det svært vanskelig å innfri kravet til elevens sikkerhet som man finner i forskrift til opplæringslovas § 12.1 bokstav a, der det går fram at tilsynet med elevene må være forsvarlig. Ulike former for fysisk aktivitet krever kompetent tilrettelegging for å ivareta elevenes sikkerhet. Vurdering av risikomomenter er en del av kroppsøvingslærernes fagkompetanse. Det samme kan ikke sies om ufaglærte.

I Utdanningsdepartementets begrunnelse leser vi at ”Behovet for fysisk aktivitet er trolig størst for de eldre elevene på barnetrinnet, det vil si 5.-7.årstrinn. Utvidelsen innebærer at to av barnetrinnene, eksempelvis 6. og 7.årstrinn, kan få en uketime med fysisk aktivitet hver.” Norsk Lektorlag etterlyser en nærmere begrunnelse for antakelsen av at behovet for fysisk aktivitet er størst for de eldre elevene på barnetrinnet. For at elever skal få de beste forutsetninger for å trives med fysisk aktivitet og gjøre fysisk aktivitet til en del av sin faste hverdagsrutine videre i livet, er de avhengige av fagutdannede lærere og/eller lektorer som starter arbeidet med å utvikle en allsidig motorisk grunnkompetanse tidlig på barnetrinnet. En tidlig start kan gi større muligheter for at en større andel av elevene vil fortsette med fysisk aktivitet. På denne bakgrunn kan det argumenteres for at vi bør styrke timetallet tidlig på barnetrinnet. Knyttet til denne argumentasjonen ligger også det faktum at elever som har fagutdannede lærere i kroppsøving, har en mer positiv opplevelse av faget enn andre elever (Trudean & Shepard, 2005). Det er større sannsynlighet for at elever med positive opplevelser knyttet til fysisk aktivitet vil fortsette å være fysisk aktive i ungdoms- og voksenalder. Dette må være hovedmålsetningen bak satsningen på økt fysisk aktivitet i skolen.

Norsk Lektorlag mener at i prinsippet bør lærere ha minst 60 studiepoeng for å undervise i kroppsøving, og at det ikke skal stilles lavere krav i dette faget enn i andre fag. Lærerkompetanse kan på ingen måte erstattes av at Utdanningsdirektoratet utarbeider en ressurs- og idèbank til bruk for skolene, selv om det i og for seg er positivt at det utarbeides en slik.

Norsk Lektorlag vil advare mot at man som en form for nødløsning godtar ufaglærte lærerkrefter i hele eller deler av fag. Dette er i strid med nasjonale målsetninger om at læreryrkets status skal heves. Norsk Lektorlag finner det overraskende at man velger å fremme dette forslaget i kjølvannet av at det nå skal stilles strengere kompetansekrav for å undervise i andre fag i den norske skolen.

Forslaget vil totalt sett svekke kvaliteten i skolen og dermed stå i skarp kontrast til en tverrpolitisk vedtatt utdanningspolitikk. Vi anbefaler derfor sterkt å trekke forslaget. Mer fysisk aktivitet blant barn og unge er sterkt ønskelig, men bør organiseres gjennom å styrke ressursene til kroppsøvingfaget og tilrettelegge for mer utfordrende fysisk utemiljø ved skolene, noe som kan stimulere til mer fri lek og fysisk utfoldelse blant elever.

Med hilsen

Gro Elisabeth Paulsen (sign)

Leder

Norsk Lektorlag